

УТВЪРЖДАВАМ :

ДИРЕКТОР: АТАНАСКА ХРИСТОЗОВА

ПРОГРАМА

за

Кариерно ориентиране в
СУ „Св. Климент Охридски“

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Кариерното ориентиране в училищното образование се реализира в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование, Наредба № 13 от 21 септември 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, Наредбата за приобщаващото образование и включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда. Кариерното ориентиране на учениците от СУ „Свети Климент Охридски” с. Стамболово е част от цялостната му стратегия за развитие и има за цел да се подпомогнат учениците в техния индивидуален образователен и професионален избор и да се насърчи подготовката им за професионална реализация в съответствие с техните интереси и способности, възможностите на образователната система и потребностите на пазара на труда.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

1. Подготовка на подрастващите за трудова и професионална кариера и изграждане на нагласи и умения за откриване и развиване на способности, придобиване на нови знания и целенасочена подготовка за постигане на житейски цели.
2. Осигуряване на специализирана и своевременна информация на учениците и родителите им относно възможностите за обучение за постигане на успешна професионална и житейска реализация.

3. Развитие на умения у учениците за самостоятелно и информирано вземане на решения за избор на училище, профилирано обучение или професионално образование.
4. Обхващане на учениците, превенция на отпадането, постигане на разбирането, че по-доброто образование предопределя повече възможности за по-висок социален статус.

III. ЗАДАЧИ, ПОДЧИНЕНИ НА ЦЕЛИТЕ

1. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.
2. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.
3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.
4. Формиране на ключови преносими умения за: учене и организация на времето; ефективно междуличностно взаимодействие; проучване на възможности; боравене с информация; критично мислене; познаване и използване на модели за вземане на решение.

IV. ОРГАНИЗАЦИОННИ ФОРМИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА КАРИЕРНОТО ОРИЕНТИРАНЕ

1. Обучение, индивидуални и групови консултации, групови дискусии, викторини, състезания, кръгли маси консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
2. Информиране, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. Консултации и тренинги в „Училище за родители“/“Академия за родители“).
3. Работа по проекти.
4. Индивидуално и групово информиране и консултиране.
5. Работата по програма за кариерно ориентиране.

V. ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЕЙНОСТИ

1. Час на класа.
2. Часовете за допълнителна и разширена подготовка.
3. Процеса на изучаването на отделни учебни предмети.

4. Извънкласни и училищни дейности (клуб кариера; училищни форуми; учебно-тренировъчни фирми; ателиета, работа по проекти и др.).
5. Консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
6. Индивидуално и групово информиране и консултиране на ученици.
7. Информирание, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование (напр. консултации и тренинги в „Училище за родители“/“Академия за родители“).
8. Работа по проекти.

VI. ВРЕМЕ ЗА ПРОВЕЖДАНЕ

1. Всяка от темите може да изисква различен брой учебни или астрономически часа за нейното реализиране, което се определя от задачите, които трябва да бъдат постигнати, организационната форма за нейното провеждане и възрастта на учениците.

VII. СЪДЪРЖАНИЕ НА КАРИЕРНОТО ОРИЕНТИРАНЕ В УЧИЛИЩЕТО

В Програмата за кариерно ориентиране на учениците са дефинирани четири тематични модула, които включват определени теми за всеки етап:

1. Осъзнаване на възможностите.
2. Самоосъзнаване.
3. Учене за вземане на решение.
4. Учене за осъществяване на преход.

В посочените модули са обобщени основните компетентности, които дейностите по кариерно ориентиране в училище целят да изграждат в учениците, като ги подпомагат в овладяването на знания и формирането на умения за вземане на информирани решения относно образование, професионална подготовка и възможности за професионална реализация и кариерно развитие след завършване на училище.

Темите от отделните ядра отчитат спецификата на различните етапи на образование, а също и различния характер на училищната подготовка. Спецификата на темите, методите и организационните форми са съобразени с възрастовите особености на учениците и с учебното съдържание по отделните учебни предмети. Разпределението на темите по учебни срокове отчита различното натоварване на учениците в рамките на учебната година.

С нарастване на възрастта на учениците постепенно намалява относителният дял на темите, свързани с осъзнаване на възможностите за сметка на нарастване на

относителния дял на темите, свързани с формиране на умения за вземане на решения и подготовка за преход към пазара на труда.

VIII. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА

1. Сформиране на Екип за изпълнение на Програмата в състав: (определя се на заседание на педагогическия съвет):

- Петя Стоева
- Николина Вакрилова
- Стела Далова

Отговорник: Директор УД ; ЕИП

Срок: м. октомври

2. Изготвяне на календар на дейностите по кариерно ориентиране (приема се от педагогическия съвет на училището, съгласува се с общественния съвет.

Отговорник: Председател на ЕИП

Срок: м. октомври

3. Обучение на класните ръководители за начините на управление на кариерните процеси и методите за управление на процеса за кариерно ориентиране.

Отговорник: Директор УД

Кариерен консултант *(ако е приложимо)*

Срок: м. ноември

Календар на дейностите по кариерно ориентиране

в

СУ „Св. Климент Охридски“

№	Дейност	Участници	Срок	Отговорник	Помощни материали
1	Познавам професията по картинка; Професиите в моето семейство;	1 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-1kl-N1_Poznava KO-1kl-N2_Profesiya m_profesiyata_po_kar_ot_moeto_semeistvo
2	Откъде идват имената на професиите; Какво липсва на рисунката на професията;	2 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-2kl-N3_Otkade_i KO-2kl-N1_Kakvo_lip dvat_imenata_na-profsva_v_risunkata_na_p
3	Професии – прилики и разлики; Гостуват ни хора с различни професии;	3 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-3kl-N4_Gostuvat KO-3kl-N1_Profesi-p _ni_hora_s_razlichni_f riliki_i_razliki.pdf
4	Да направим списък на професиите; Сглобявам имената на професии;	4 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-4kl-N3_Sglobyav KO-4kl-N1_Da_napra am_imenata_na_profevim_spisak_na_profes
5	Характеристика на професиите; Връзка между учебните предмети и професиите;	5 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-5kl-N1_Harakter KO-5kl-N3_Vrazka_U stiki_na_profesiite.pdfch.predmeti-Profesii.p
6	Моите способности; Кариерни желания;	6 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-6kl-N1_Moite_sp KO-6kl-N3_Karierni_j osobnosti.pdf elaniya.pdf
7	За да съм ориентиран, трябва да съм информиран; Как да избира подходяща гимназия; Кандидатстване след 7 клас.	7 клас	През учебната година	Класен ръководител	 KO-7kl-N2_Vaprosni KO-7kl-N1_Kandidats k_za_izbor_na_gimnaz tvane_sled_7kl.pdf

8	Защо трябва да планирам кариерата си още отсега? Какви видове кариера съществуват?	8 клас	През учебната година	Класен ръководител Участие на МО по професията	 Наръчник за проф. за тийнейджъри.pdf
9	Как да се подготвя за бъдещата си трудова кариера? Как да получа подходящо образование?	9 клас	През учебната година	Класен ръководител Участие на МО по професията	 Наръчник за проф. за тийнейджъри.pdf
10	Добре ли е да работя, докато уча? На каква възраст мога да започна работа? Какви видове платена работа мога да извършвам? Какви права и задължения ще имам като работещ? Какво да направя, ако правата ми са нарушени?	10 клас	През учебната година	Класен ръководител Участие на МО по професията	 Наръчник за проф. за тийнейджъри.pdf
11	Какви права и задължения ще имам като работещ? Какво да направя, ако правата ми са нарушени? Каква полза ще имам от участие в стажантска програма? Ще имам ли полза да работя като доброволец без пари? Започването на хубава работа зависи ли от мен?	11 клас	През учебната година	Класен ръководител Участие на МО по професията	 Наръчник за проф. за тийнейджъри.pdf
12	Как да намеря информация за свободни работни места? Откъде мога да получа помощ за започване на работа? Кой е най-успешният начин да се кандидатства за	12 клас	През учебната година	Класен ръководител Участие на МО по професията	 Наръчник за проф. за тийнейджъри.pdf

работа? С какви документи се кандидатства за работа? Как да напиша автобиография (CV), ако нямам стаж? За какво служи мотивационното писмо? Какво означава Европейски паспорт (Europass) Как да се подготвя за интервюто за работа? Как да се държа на интервюто за работа? Как да преодолее притеснението при явяване на интервю				
➤ Участие на МО по професията	➤ Провеждане на беседа на тема „Здравословни храни и култура на хранене“ с ученици от среден курс; ➤ Кулинарно състезание; ➤ Седмица на специалността; ➤ Коледен базар; ➤ Провеждане на работна среща с родители и ученици за мотивиране и подготовката им за успешна трудова реализация; ➤ Срещи със седмокласници от община Стамболово по повод професионалното им Ориентиране; ➤ Ден на отворените врати; ➤ Участие в различните модули по проект „Модернизиране на професионалното образование и обучение“. Проект Еразъм +; ➤ Обсъждане на теми в часовете от професионалната подготовка СПП и РПП с ученици от VIII – XII клас.			

**Х. ДЕЙНОСТИТЕ ПО КАРИЕРНО ОРИЕНТИРАНЕ ПО ЕТАПИ И СТЕПЕНИ НА ОБРАЗОВАНИЕ И ВИДОВЕ
ПОДГОТОВКА, КАКТО И ЗА УЧЕНИЦИ СЪС СОП**

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
Специфика на кариерното ориентиране в начален етап (1-4 клас)			
1. Запознаване на учениците със света на труда и с различните професии; формиране на разбиране, че кариерата е средство за професионална и личностна реализация и че всяка професия е нужна на обществото. 2. Изграждане на положително отношение и нагласи към труда, стимулиране на желание за бъдеща професионална реализация; превръщане на училището в привлекателно пространство за учениците. 3. Подкрепа за развитие на личностни и социални умения, за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация.	1. Формиране на разбиране за кариерата; на основни познания за характеристиките на често срещани професии; разпознаване на професии от основни професионални групи. 2. Насърчаване на интереса на учениците към ученето и кариерното ориентиране; стимулиране чрез разнообразни дейности на мотивацията по отношение на мечтаната професионална реализация. 3. Създаване на възможности за изява на всеки ученик; окуражаване на успехите и талантите; подкрепа за преодоляване на трудности; идентифициране на потенциални дефицити, свързани с ученето и успешната социална интеграция; ранно предупреждение и намеса за превенция на отпадане от училище.	1. Придобити знания за различните видове труд и професии, за основните характеристики, отговорностите и изискваните специални знания и умения, които се овладяват чрез обучение и образование в различни образователни институции. 2. Повишена мотивация за учене и разбиране на ролята на училището за успешната личностна и професионална реализация. 3. Изградени умения за междуличностно взаимодействие на базата на сътрудничеството.	1. Сюжетно-ролевите игри, които показват различни взаимоотношения и роли при пресъздаване на света на професиите. 2. Игри със състезателен характер, което предполага децата да откриват възможно повече признаци на професията, да комбинират елементи, които са характерни за труда на хората от определена професионална сфера и др. 3. Игровите методи се съчетават успешно с използването на техники, свързани с рисуване, оцветяване, изрязване и апликиране.

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
Специфика на кариерното ориентиране в прогимназиален етап (5-7 клас)			
1. Да осигури възможности на учениците за опознаване на професиите. 2. Да катализира процеса на опознаване на себе си – на своите силни страни, предпочитания и потребности, свързани с бъдещата реализация. 3. Да предостави да учениците такива инструменти за вземане на решение и осъществяване на преход, че в края на 7. клас да са в състояние да направят информиран и осъзнат образователен избор, свързан с представите им за бъдеща професионална реализация.	1. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии. 2. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява. 3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата. 4. Формиране на ключови преносими умения: умения за учене и организация на времето, ефективно междуличностно взаимодействие, проучване на възможности, боравене с информация, критично мислене, познаване и използване на модели за вземане на решение.	1. Професионална и образователна адекватна самооценка, изработване и избор между различни образователни и професионални варианти на развитие; вземане на определени професионални решения; 2. Постигната по-реална представа за собствените силни страни, предпочитанията и потребностите, свързани с личностното развитие и бъдещата професионална реализация. 3. Задълбочени познания за кариера, за професиите и техните характеристики и изискванията за тяхното овладяване и упражняване; способност за критична съпоставка между качествата на личността и уменията, необходими за дадената професия. 4. Способност за адекватно осмисляне на съответствието	1. Професиографски екскурзии, гостуване на професионалисти (родители) в училище, ученически проучвания и представяне на професии. 2. Форуми, регионален празник на професиите, кръгли маси, панорама на професиите, панаир на професиите и училищата, клуб „Кариера“, др. 3. Популяризиране на дейностите по кариерно ориентиране в училище пред обществеността чрез клубовете „Кариера“, създаване на сайтове, профили в социалните мрежи, електронни бюлетини и информиране на медиите. 4. Организиране на форуми, презентации и срещи между представители на образованието, бизнеса и местната власт с присъствието на ученици и родители. 5. Основни форми: колективни дейности, работата в малки групи за насърчаване на екипност и активното общуване, тренинги,

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
		между желания, способности, интереси и тенденции при избора на образование и/ или професия. 5. Информираност за възможностите за по-нататъшно образование.	проекти. 6. Методи: ролеви игри, дискусии, обсъждане на казуси; проекти за развиване на ключови компетентности (комуникативни умения, разрешаване на конфликти, сътрудничество и лидерство, презентационни умения, предприемачески дух, поставяне на цели и вземане на решения); въпросници за самооценка, интерактивни упражнения за наблюдение и обратна връзка, упражнения за самонаблюдение; извънкласни посещения на работни места, дни на отворени врати в училища и образователни форуми.
Специфика на кариерното ориентиране в първи (8-10 клас) и втори (11-12 клас) гимназиален етап			
1. Подпомагане на учениците при професионалното им самоопределяне, професионалният им избор и развитието на кариерни умения въз основа на консултирано вземане на информирано решение от страна на ученика за неговото професионално развитие.	1. Изграждане на умения за кариерно планиране, ценностни избори и съобразяване с актуалната ситуация на пазара на труда; формиране на разбиране за взаимовръзката между професиите и необходимост от преносими, широко приложими	1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация чрез разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; Придобити умения за вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка	1. Посещения на работни места; запознаване с ежедневието на работното място, стажове, лятна работа, доброволчество. 2. Конкурси и състезания по зададени конкретни практически казуси; симулационни и ролеви игри. 3. Учебни фирми и други форми на ученическо предприемачество.

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
2. Затвърждаване на професионалното образование като привлекателна възможност за обучение. 3. Подобряване на връзката образование - пазар на труда. 4. Подпомагане реализацията на завършващите чрез подкрепа за придобиване на ключови умения. 5. Намаляване на преждевременно напусналите училище с ниско образователно и квалификационно равнище. 6. Подготовка на учениците за реализация на пазара на труда и/или за продължаване на образованието във висше училище.	умения. 2. Обединяване на избора на професия с избора на възможности за образование, обучение и заетост. 3. Насърчаване на придобиването на практически опит и умения, които да осигурят пригодност и адекватност към изискванията на работодателите. 4. Информирание и консултиране за възможностите за придобиване на професионална квалификация. 5. Насочване към гъвкави пътеки за реинтеграция на отпадналите.	на съответствие интереси – способности – професионално самоопределение. 2. Познание за съществуващи и нововъзникващи професии; необходими компетентности за овладяването и успешното им изпълнение. 3. Формулирани ясни ценности, лични приоритети и визия за развитие (краткосрочни и дългосрочните цели). 4. Създаден кариерен план за лично професионално бъдеще.	4. Проектно-базирано учене. 5. Фестивал на професиите; ден на ученическото самоуправление и на отворените врати.
Специфика на процеса на кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности			
1. Целите на кариерно ориентиране на ученици със СОП са идентични с разписаните за съответните образователни степени, тъй като те са част от класа и за тях работата по Програмата е свързана с тяхната интеграция	1. Когато кариерното ориентиране се реализира индивидуално, задачите се адаптират към ученика със СОП и се конкретизират. 2. За учениците от начален етап най-важната задача е умението да общуват и да опознават света	1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация: разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; придобити умения за	1. Използват се специални (адаптирани или специфични) организационни форми и методи, необходимите технически средства, дидактически материали, специализиран софтуер и т.н. в зависимост от конкретните

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
и приобщаване. 2. На всеки образователен етап в контекста на дейностите по кариерно ориентиране, независимо от образователната степен и възрастовите особености на учениците със СОП, приоритет се дава на теми, развиващи увереността в собствените способности и личностни активи.	около себе си. 3. За учениците от прогимназиалния етап, за които академичните постижения не са част от индивидуалния профил за развитие, кариерното ориентиране е насочено към развитие на специфични умения и способности, с цел бъдеща възможност за заетост или за развитие на компетентности. 4. За учениците от гимназиалния етап най-важно е информирането за реалните възможности за професионална реализация, чрез обучение за явяване на интервю за работа или стаж, като по време на учебните практики ученикът се запознава с условията и изискванията на работното място.	вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка на съответствие интереси – способности – професионално самоопределение.	потребности на учениците. 2. Прилага се подходящ подход , включително използване на ясен език, точни инструкции, стриктен график, форми, методи и средства, насочени към стимулиране на автентичната самоизява и творческо себеизразяване – например чрез кукли, пластилин, рисунки, асоциации, игри, разказ за любими хора, дейности и преживявания, които са важни за учениците с цел да се осигури сигурност, да ги предразположи към себеизява, да стимулира активността и инициативността им. 3. Проследяването на лични жизнени истории и разкази за хора с успешни кариери (на известни личности или на близки, роднини, познати). 4. Съобразно функционалните и когнитивните възможности: 4.1. участие в групови проекти и задачи (например: участие в празници, карнавали и ролеви игри; посещения на различни фирми и организации;

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
			обсъждане на добри практики и примери; творчески проекти и т.н. 4.2. възлагане на самостоятелни задачи (например: проучване на информация, установяване на контакти, подготовка на презентации). 5. За ученици със СОП формирането на различни умения може да се случва през любима игра, дейност, умение, интерес, като в зависимост от нивото на развитие на учениците могат да се включат елементи от общообразователните дисциплини. <i>(Всички дейности на кариерното ориентиране (изследване на възможните професии, информиране за подходящи професии и изискванията на работодателите към тях, създаване на индивидуален кариерен план и др.) се изпълняват съобразно заложеното в Програмата).</i>

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА ЧАСТ

§ 1. Програма за кариерно ориентиране на СУ „Свети Климент Охридски“ с. Стамболово е разработена в съответствие с разпоредбата на чл. 19 от Наредбата за приобщаващото образование.

§ 2. Програма за кариерно ориентиране е приета с Решение №, взето с Протокол №/..... 20..... г. от заседание на Педагогическия съвет и е утвърден със Заповед №/..... 20..... г. на директора.

§ 3. Програма за кариерно ориентиране влиза в сила от датата на утвърждаването ѝ със заповед на директора.

§ 4. Програма за кариерно ориентиране на училището може да бъде актуализирана при условията и по реда, по който е приета.

ДИРЕКТОР:

.....

/Атанаска Христозова/

Внимание:

1. Програмата за кариерно ориентиране е отворена и се допълва и развива от училището и неговата общност, така че да отразява спецификата на профила, натрупания опит, традициите и възможностите в конкретния образователен и социален контекст.
2. Документът е примерен и може да бъде променян по преценка на директора и съобразно потребностите на институцията и спецификата на дейността. При използването му, ненужните текстове, в т.ч. пояснения, се изтриват.

Изготвил:

1. Петя Стоева:
2. Николина Вакрилова:
3. Стела Далова: